

Тема 2. Міжнародна торгівля в системі міжнародних економічних відносин

2.1. Міжнародні економічні відносини.

Поняття міжнародних економічних відносин.

Міжнародні економічні відносини - це система господарських зв'язків між національними економіками окремих країн які реалізуються через відповідні суб'єкти господарювання. Поглиблення і розвиток міжнародного поділу праці, спеціалізація виробництва залежать від природних, (географічних, кліматичних, демографічних тощо), а також набутих факторів (технологічних, наукових і науково-технічних тощо). На їх розвиток суттєвий вплив здійснюють соціальні, національні, етнічні, політичні, культурні та інші фактори. Сфери реалізації міжнародних економічних відносин зображено на рис.2.1.1.

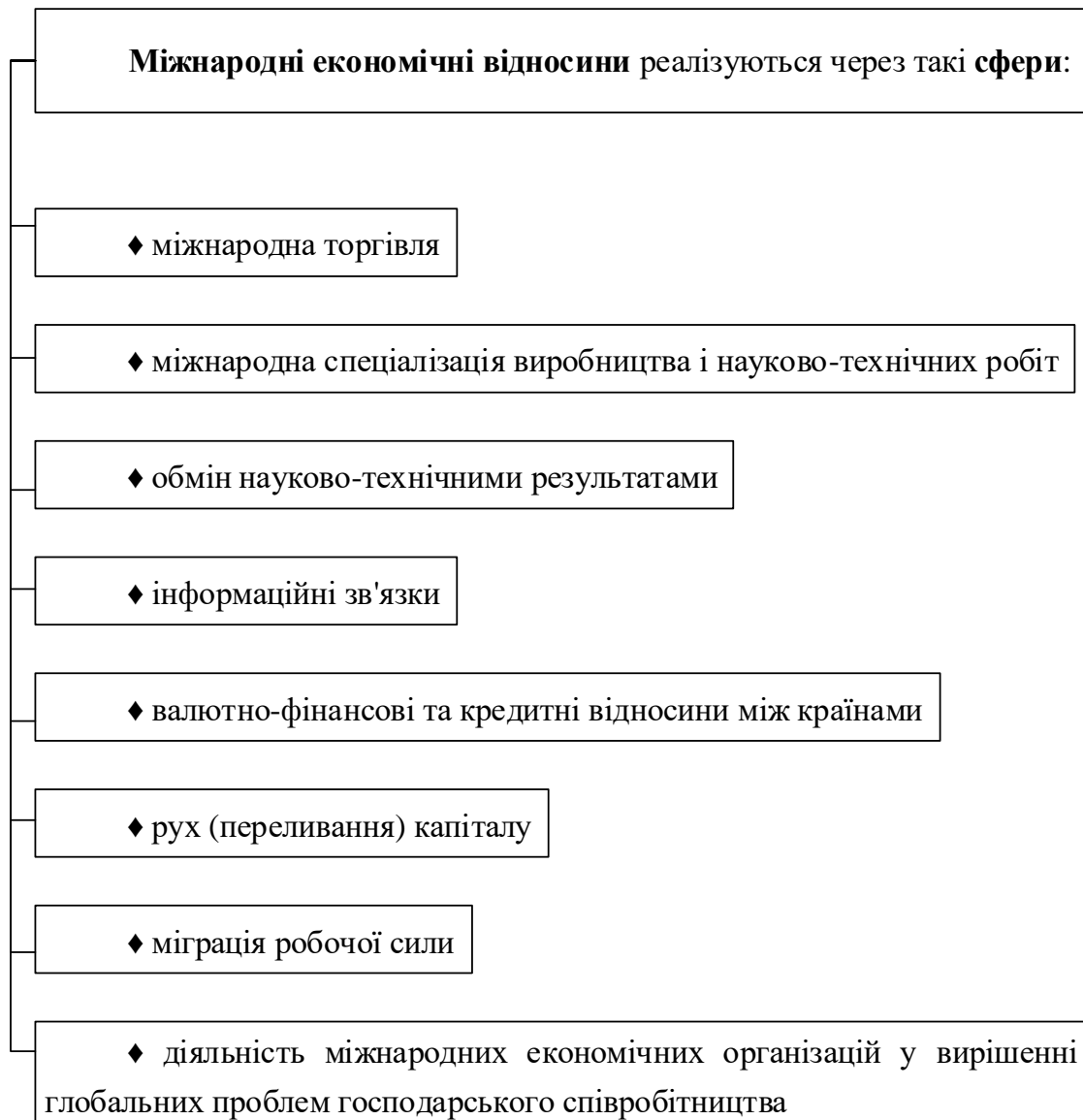

Рис.2.1.1 Сфери реалізації міжнародних економічних відносин

Міжнародний поділ праці - це організація виробництва, при якому підприємства двох або більше країн спеціалізуються на виробництві певних товарів і послуг з подальшим їх обміном. зображено на рис.2.1.2.

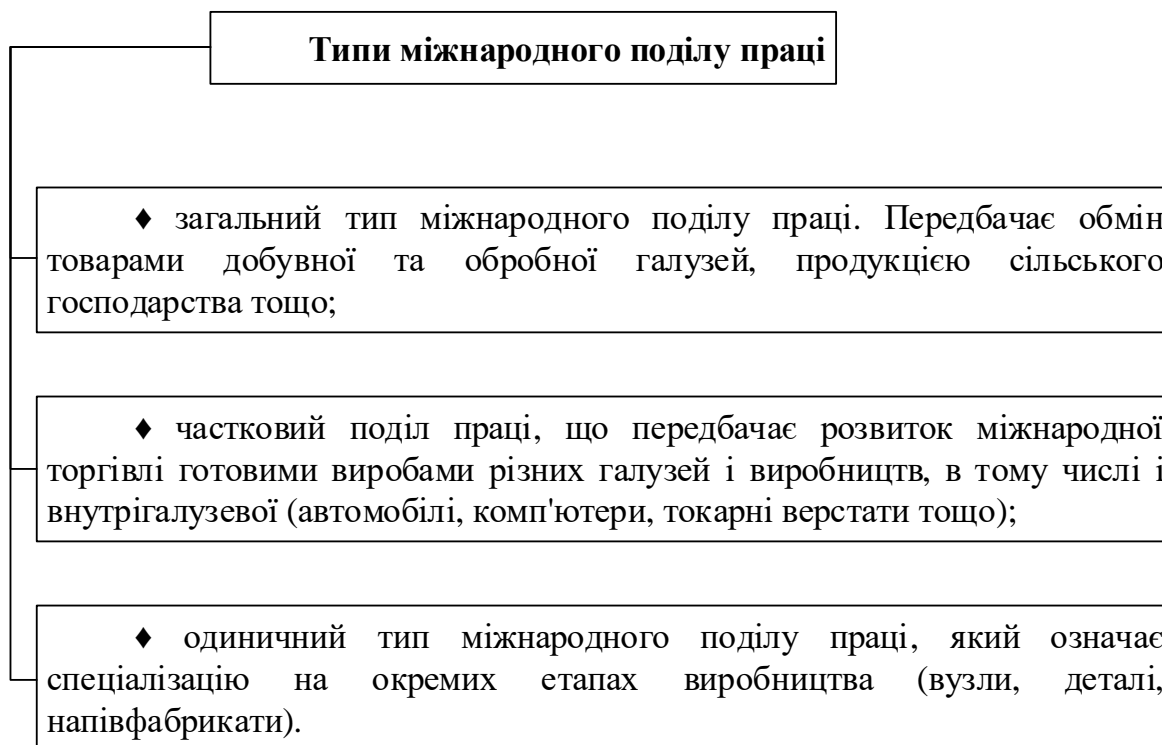

Рис.2.1.2 Типи міжнародного поділу праці

Форми міжнародних економічних відносин зображено на рис.2.1.3.

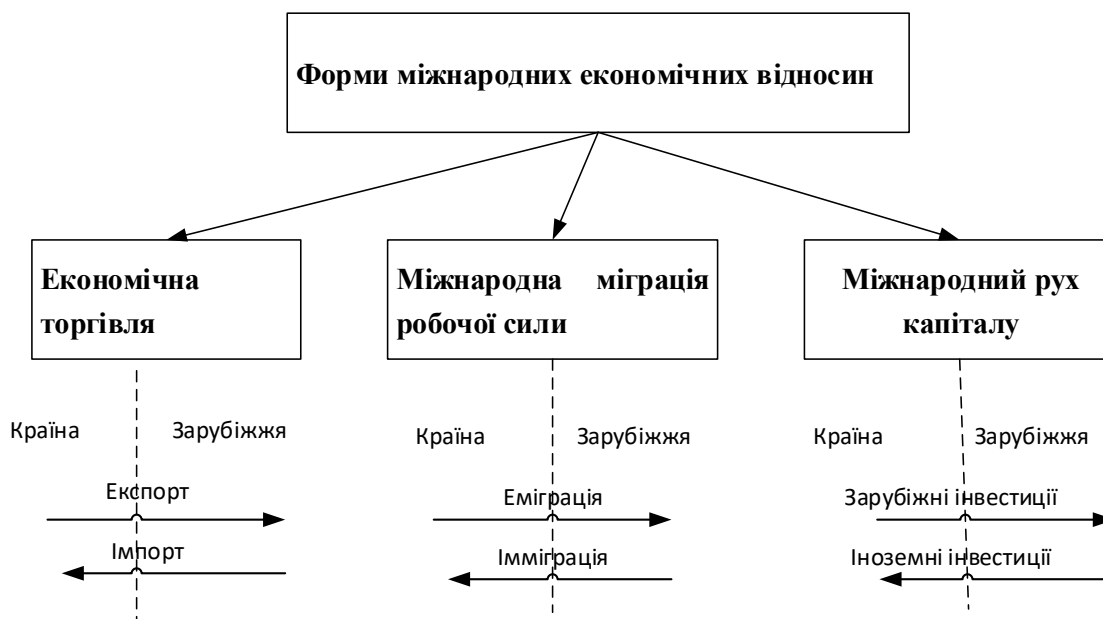

Рис.2.1.3 Форми міжнародних економічних відносин та їх складові

Поділ праці - це процес, при якому різні види обробки продуктів відокремлюються один від одного, створюючи все нові виробництва і галузі (рис.2.1.4).

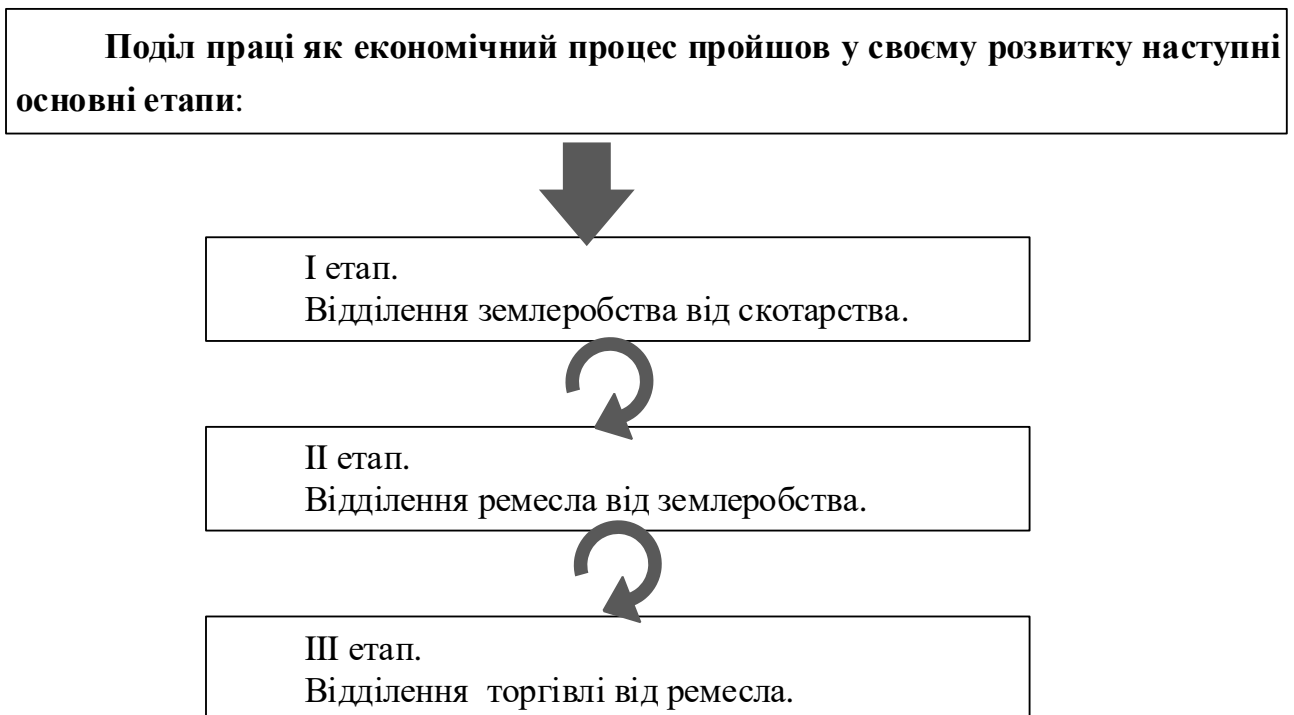

Рис.2.1.4 Етапи поділу праці

Перший суспільний поділ праці, відбувся між скотарськими і землеробськими племенами. Це вже були зачатки виникнення товарного виробництва. Однак зауважимо, що обмін відбувався не всередині племен, а на їх стиках зіткнення.

Другий суспільний поділ праці виник на основі відокремлення ремесла, тобто появи прообразу промисловості. Цей етап вважають особливо помітним кроком у зародженні товарного виробництва.

Третій суспільний поділ праці ознаменувався відокремленням торгівлі (купецького капіталу). Торгівля стала самостійною галуззю господарства. Це був новий крок до розвитку товарно-грошових відносин.

Подальший поділ праці пов'язаний з виникненням і розвитком машинної індустрії, формуванням нових галузей виробництва. Особливо помітне значення для розвитку товарного виробництва мало виникнення галузей виробництва засобів виробництва для виробництва засобів виробництва (в основному галузей важкої промисловості). В промисловості поділ праці охопив підприємства, багато з яких почали спеціалізуватися на виробництві окремих видів продукції.

На кінець 60-х років сформувалася структура світового господарства, в якій можна виділити **три основних сегменти**.

До **першого** відносяться країни, які мають високий рівень розвитку економіки, а відтак, і значні досягнення в соціальному розвитку. Їх характеризує потужний динамізм у розвитку продуктивних сил, інтенсивний тип відтворення,

висока якість і стандарти життя населення, промислово розвинені західні країни такі, як США, ФРН, Великобританія, Франція, Канада, Японія, які виробляють і поставляють високотехнологічну продукцію, країни, що володіють потужними мінеральними ресурсами, з якими вони виходять на зовнішній ринок.

Друга група - це перш за все нафто- і газодобувні країни Близького Сходу, Південна Африка, Латинська Америка.

Третя група країн спеціалізується на поставці на зовнішній ринок продукції сільського господарства. У більшості своїй це слаборозвинені країни, які були свого часу в колоніальній залежності.

Міжнародна торгівля — історично перша форма міжнародних економічних зв'язків, що являє собою обмін товарами і послугами між державно оформленими національними господарствами, тобто між державами. **Міжнародна торгівля** – це торгівля між резидентами різних країн, якими можуть виступати фізичні та юридичні особи, фірми, ТНК, некомерційні організації тощо (рис.2.1.5).

Вона передбачає добровільний обмін товарами, послугами, продукцією інтелектуальної праці між сторонами торговельної угоди. Оскільки такий обмін є добровільним, то обидві сторони угоди повинні бути впевненими, що одержать вигоду від цього обміну, в противному випадку угода не буде укладена.

Для національного господарства участь у міжнародній торгівлі набуває форми зовнішньої торгівлі.

Залежно від об'єкта міжнародної торгівлі виділяють дві її форми:

- 1) **міжнародна торгівля товарами** – форма зв'язку між товаровиробниками різних країн, яка виникає на основі міжнародного розподілу праці і визначає їх взаємну економічну залежність.

- 2) **міжнародна торгівля послугами** – специфічна форма світогосподарських зв'язків щодо обміну послугами між продавцями і покупцями з різних країн.

Основними закономірностями розвитку міжнародної торгівлі є

1) випереджаюче зростання торгівлі послугами порівняно з темпами міжнародної торгівлі;

2) випереджаюче зростання торгівлі виробами порівняно з товарами паливно-сировинної групи, а в межах перших — машинами та устаткуванням (проте ця закономірність не поширюється на Україну);

3) поступове зростання торгівлі напівфабрикатами, окремими деталями, виробами, з яких потім складають кінцевий продукт. У середині 90-х років майже 60% світової торгівлі машинами та устаткуванням припадала на комплектуючі деталі та вироби;

4) зростання у світовій торгівлі частки внутрішньо-фірмового обміну. В середині 90-х років вона становила 35% усієї міжнародної торгівлі, тоді як у 70-х — лише до 20%. Це зумовлено насамперед зростанням чисельності та могутності ТНК, збільшенням кількості їх філій;

5) випереджаючі темпи зростання міжнародної торгівлі між розвинутими країнами світу. В загальному обсязі світової торгівлі частка взаємної торгівлі розвинутих країн світу становить приблизно 68%, слаборозвинутих країн у світовій торгівлі — 24-26%, а колишніх соціалістичних країн — 6-8%;

6) поступова лібералізація міжнародної торгівлі. Так, якщо в середині 90-х років середня величина митних тарифів становила у розвинутих країнах світу до 33%, то наприкінці 90-х років — менше 5%.

Рис.2.1.5 Основні закономірності розвитку міжнародної торгівлі

2.2. Форми міжнародної торгівлі

Форми міжнародної торгівлі зображено на рис.2.1.6.

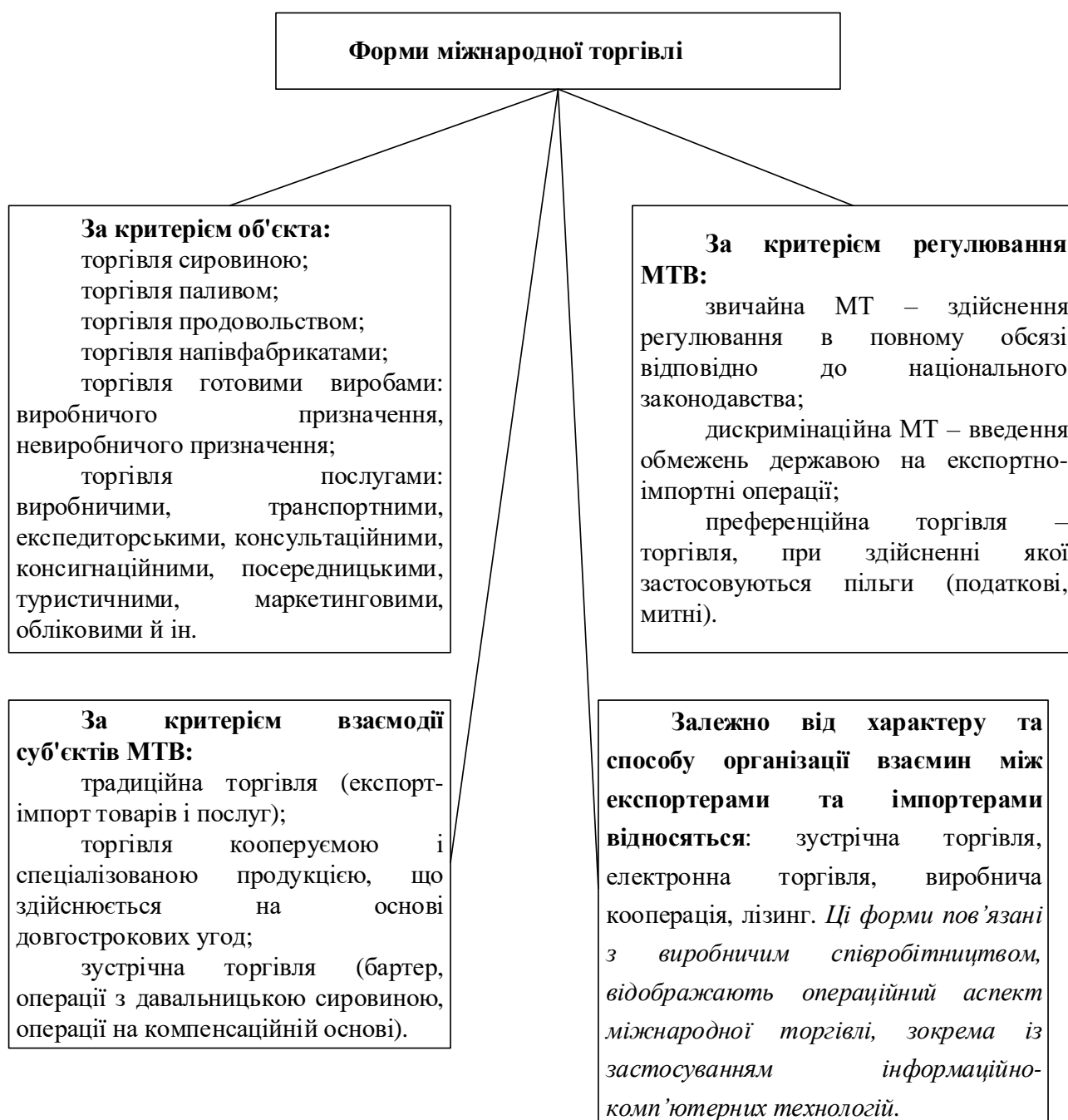

Рис.2.1.6 Форми міжнародної торгівлі

Важливою характеристикою міжнародної торгівлі є її географічна та товарна структура, тобто структура з точки зору географічного розподілу і товарного наповнення.

Географічна структура міжнародної торгівлі – це розподіл торговельних потоків між окремими країнами та їх групами, створеними за територіальною або організаційною ознакою.

Територіальна географічна структура узагальнює дані про масштаби міжнародної торгівлі країн, що належать до однієї частини світу або укрупненої групи країн (розвинуті країни, країни, що розвиваються, країни з перехідною

економікою).

Організаційна географічна структура узагальнює дані про міжнародну торгівлю або між країнами, що належать до інтеграційних торговельно-політичних об'єднань, або торгівлю між країнами, що виділені в певну групу за вибраним критерієм (країни-експортери нафти, країни — цілковиті боржники тощо).

Товарна структура міжнародної торгівлі формується під впливом конкурентних переваг, які має народне господарство країни. Конкурентні переваги є у випадках, коли в країні ціни на експортні товари (або внутрішні ціни) нижчі від світових. Відмінності в цінах зумовлені різними витратами виробництва, які залежать від двох груп чинників.

Першу групу чинників формують природні конкурентні переваги. До них відносяться природно-географічні чинники, які дані ззовні: клімат, наявність мінеральних копалин, родючість ґрунтів тощо.

Другу групу чинників (соціально-економічних) формують набуті конкурентні переваги. Ці чинники характеризують науково-технічний і економічний рівень розвитку країни, її виробничий апарат, масштаби і серійність виробництва, виробничу та соціальну інфраструктуру, масштаби науково-дослідних робіт. Вони визначають конкурентні переваги, що були надбані в процесі розвитку народного господарства.

Міжнародна торгівля, як особлива сфера міжнародної економіки має ряд специфічних рис, котрі відрізняють її від внутрішньонаціональної торгівлі: урядове регулювання міжнародної торгівлі; самостійна національна економічна політика; соціально-культурні відмінності країн; фінансові та комерційні ризики.

Міжнародна торгівля промисловими та сировинними товарами ґрунтується на міжнародних торгових класифікаторах. В них усі товари поділяються на розділи, підгрупи тощо за тими чи іншими ознаками. Перелік товарних найменувань у відповідній класифікаційній системі називається товарною номенклатурою. Міжнародні товарні номенклатури використовуються як основа побудови митного тарифу (чим докладніше є товарна номенклатура, тим ефективніше тариф може бути використаний у протекціоністських цілях), застосовуються для класифікації товарів у статистиці, в транспортних тарифах. Для класифікації товарів у міжнародній торгівлі використовують: Міжнародну стандартну торгову класифікацію (МСТК) ООН (4-а редакція 2008 р.), Гармонізовану систему опису і кодування товарів (ГС); Класифікація товарів за широкими економічними категоріями (КТШЕК) ООН (редакція 2002 р.).

Національні ринки конкретних товарів, які утворюють світовий товарний ринок, мають певну специфіку. Ця специфіка зумовлює різноманіття комерційних і торгово-політичних факторів, що впливають на динаміку й рівень світових цін. Для світового ринку характерна множинність застосовуваних цін, тобто наявність ряду цін на той самий товар або товари однакової якості в одній і тій самій сфері обертання (експортні, оптові, роздрібні), на однаковій транспортній базі.

При виокремленні з безлічі цін світової ціни застосовують критерії:

- за цією ціною проходять великі комерційні угоди;
- світовими визнаються ціни угод, укладених у найважливіших центрах світової торгівлі, таких як Чиказька торгова біржа, Лондонська біржа металів тощо [42, с. 72].

Для окремих товарів як світові ціни виступають експортні чи імпорتنі ціни основних імпортерів або експортерів.

Таким чином, **світові ціни** — це ціни реалізації товарів на світовому ринку, де торговельні операції повинні здійснюватися на регулярній основі; носити роздільний комерційний характер; виконуватися в умовах вільного торговельно-політичного режиму; здійснюватися у вільно конвертованій валюті.

Розрізняють такі види цін: - ціни за торговельними угодами з платежем у вільно конвертованій та неконвертованій та в частково конвертованій валюті; - ціни за кліринговими угодами; - ціни трансфертні; - ціни за програмами в рамках державної допомоги та ін. При визначенні рівня цін орієнтуються на опубліковані і розрахункові ціни. Публіковані (друковані ціни) - це ціни, про рівень яких повідомляється в спеціальних і фірмових джерелах інформації. Вони, зазвичай, відображають рівень світових цін. До публікованих цін відносять: - довідкові ціни (ціни товарів у внутрішній оптовій чи зовнішній торгівлі іноземних країн), які друкуються в економічних газетах, журналах, спеціальних бюлетенях, фірмових каталогах, прейскурантах; - біржові котирування (ціни товарів, що є об'єктом біржової торгівлі); - ціни аукціонів і торгів; - ціни фактичних угод, що не публікуються регулярно, але їх зіставляють з довідковими для встановлення більш реальної контрактної ціни; - ціни пропозиції великих фірм.

Методи здійснення МТВ:

торгівля прямо – не використовуються послуги посередників;

торгівля через посередників

Види посередників:

прості посередники – фізичні і юридичні особи приватного права, що сприяють пошукові партнерів і укладанню міжнародних господарських контрактів, але не беруть участі у їхньому виконанні;

повірені посередники – фізичні і юридичні особи, що проводять угоди від імені і за рахунок довірителів, що підписали контракт;

комісіонери – фізичні і юридичні особи, що укладають міжнародні господарські контракти від свого імені, але за рахунок комітентів (продавців і покупців), що несуть при цьому комерційний ризик;

консигнатори – фізичні і юридичні особи, що приймають товар на свій склад (консигнаційний), реалізують його, а нереалізований повертають його власникові;

агенти – фізичні і юридичні особи, що роблять операції від імені і за рахунок своїх клієнтів, але не підписують міжнародного господарського контракту;

збутові посередники – фізичні і юридичні особи, що здійснюють

перепродаж товарів від свого імені, роблять покупцям послуги сервісного характеру, рекламують продукцію; а також збутові посередники, що називаються дистриб'юторами;

дилери – незалежні фізичні і юридичні особи, що здійснюють перепродаж товарів довірителів від свого імені і за свій рахунок.

Поряд з цими видами посередників існують організаційні форми посередників.

Організовані товарні ринки – це спеціально створені ринки певних товарів, які функціонують за встановленими правилами, що зафіксовані в міжнародних та національних нормативних актах, і на яких у заздалегідь визначений час здійснюються міжнародні торгові угоди між продавцями та покупцями товару, формуюючи пропозицію й попит на нього. Торгівля через такі ринки є непрямим методом проведення торговельних операцій.

До **організованих ринків** відносяться міжнародні товарні біржі, міжнародні товарні аукціони, міжнародні торги, міжнародні виставки та ярмарки. Вони виступають посередниками між експортерами (виробниками, національними торговельно-посередницькими фірмами) та імпортерами (кінцевими споживачами, іноземними торговельно-посередницькими фірмами).

Міжнародні товарні біржі (МТБ) – це такі торговельні установи, де здійснюється продаж одного товару великими партіями:

Протекціонізм — державна політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції та сприяння національним компаніям у проникненні на зовнішній ринок.

Лібералізм — державна політика, спрямована на зниження митних тарифів та інших обмежень у зовнішній торгівлі.

Система протекціонізму здійснюється такими *методами*:

1) встановленням високих митних тарифів на товари, які ввозять з-за кордону;

2) через нетарифні обмеження, до яких належать кількісні (встановлення квот, добровільне обмеження експорту, ліцензування), а також підвищені вимоги до технічних, санітарних стандартів, оподаткування товарів на внутрішньому ринку, встановлення антидемпінгових мит та ін. Розвинуті країни світу використовують майже 800 видів нетарифних бар'єрів, за допомогою яких держава стримує імпорт понад 50% всіх товарів.

Активно застосовується і такий важіль нетарифного регулювання імпорту, як антидемпінгові мита. У США, наприклад, діє до 300 антидемпінгових заходів, які обмежують свободу торгівлі.

Негативними наслідками протекціонізму є підвищення цін на товари і послуги внутрішнього ринку за рахунок тарифів (акцизного податку на імпортні товари), необхідності внаслідок цього купівлі частини дорожчих товарів вітчизняного виробництва. Тому держава повинна раціонально поєднувати політику протекціонізму і лібералізму.

Валюта обслуговує такий широкомасштабний сектор економіки, як зовнішньоекономічні відносини. На її основі функціонує валютний ринок, що є елементом грошового ринку, формуються такі високоефективні регулятивні інструменти, як валютний курс, платіжний баланс, золотовалютні резерви тощо. Валюта обслуговує функціонування світової економіки та інтеграцію до неї національних економік окремих країн.

Валюта це будь-які грошові кошти, формування та використання яких прямо чи опосередковано пов'язано із зовнішньоекономічними відносинами.

Валюта класифікується за кількома критеріями рис.2.1.7

Національна валюта, яка виражена в грошах, що емітуються національною банківською системою. Для України це будуть кошти, номіновані в гривні, для Росії – в рублях, для ФРН – у марках тощо;

Іноземна валюта, виражена в грошах, що емітуються банківськими системами інших країн. Для України це будуть кошти, номіновані в усіх національних грошових одиницях, крім гривні;

За ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність» Іноземна валюта:

- валюта готівкою, грошові знаки (банкноти, білети державної скарбниці, монети), що знаходяться в обігу і є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також вилучені або ті, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, які знаходяться в обігу,

- платіжні документи у грошових одиницях іноземних держав та міжнародних розрахункових одиницях,

- кошти у грошових одиницях іноземних держав, міжнародних розрахункових одиницях та у діючій на території України валюті з вільною конверсією, які знаходяться на рахунках та вкладах у банківсько-кредитних установах на території України та за її межами;

Іноземні інвестиції - всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються іноземними суб'єктами господарської діяльності в Україні, в результаті чого утворюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект;

Рис. 2.1.7 Класифікація валют

Міжнародна торгова валюта, тобто валюта, яка використовується для оцінки міжнародних торговельних операцій;

Міжнародна резервна валюта – це така вільноконвертована валюта, в якій центральні банки інших країн нагромаджують та зберігають резерви для здійснення міжнародних розрахунків. Центральні банки нагромаджують валюти країн, які є лідерами у світовій торгівлі. Практично всі зовнішньоторговельні та фінансові операції здійснюються в доларах США, швейцарських франках, ієнах. Саме ці валюти і є резервними;

Поміж усіх існуючих видів валют слід виділити **клірингові валюти** – розрахункові валютні одиниці. Саме в них ведуться рахунки в банках та здійснюються різні операції між країнами, що уклали платіжні угоди клірингового типу про обов'язковий взаємозалік міжнародних вимог та зобов'язань, які впливають із вартісної рівності товарних поставок та наданих послуг. Клірингові валюти існують виключно в їхній ідеальній (розрахунковій) формі у вигляді бухгалтерських записів по банківських рахунках. Клірингові угоди укладаються, як правило, в таких випадках:

- для вирівнювання платіжного балансу без витрат золотовалютних резервів;
- у випадку необхідності отримання пільгового кредиту від контрагенту, який має активний платіжний баланс;
- як відповідь на дискримінаційні дії іншої держави;

- для фінансування країною з активним платіжним балансом країни з пасивним платіжним балансом.

Вперше в міжнародних розрахунках валютний кліринг було введено в 1931 році, в період світової економічної кризи.

Валютні відносини це сукупність економічних відносин, що виникають у процесі кредитно-грошових і розрахунково-кредитних стосунків у міжнародній сфері. Їх функціонування передбачає (рис. 2.1.8) [39].

Рис. 2.1.8. Валютні відносини у грошовій сфері

Суб'єктами валютних відносин виступають:

- Держава;
- Міжнародні організації;
- Юридичні та фізичні особи.

На формування валютних відносин з використанням різних типів валют, впливають валютний курс.

Валютний курс це ціна грошової одиниці однієї країни, виражена в грошових одиницях іншої країни при угодах купівлі-продажу. Така ціна може встановлюватися, виходячи зі співвідношення попиту та пропозиції на певну валюту в умовах ринку, або бути чітко регламентованою рішенням уряду або його головним фінансово-кредитним органом (рис.2.1.9).

Рис. 2.1.9 Фактори впливу на валютний курс

Світова валютна система це спільно розроблена державами світу й закріплена міжнародними угодами форма реалізації валютних відносин, що включає в себе сукупність способів, інструментів і міждержавних органів, за допомогою яких здійснюється взаємний платіжно-розрахунковий обіг у межах світового господарства [39].

Складові світової валютної системи зображено на рис.2.1.10.

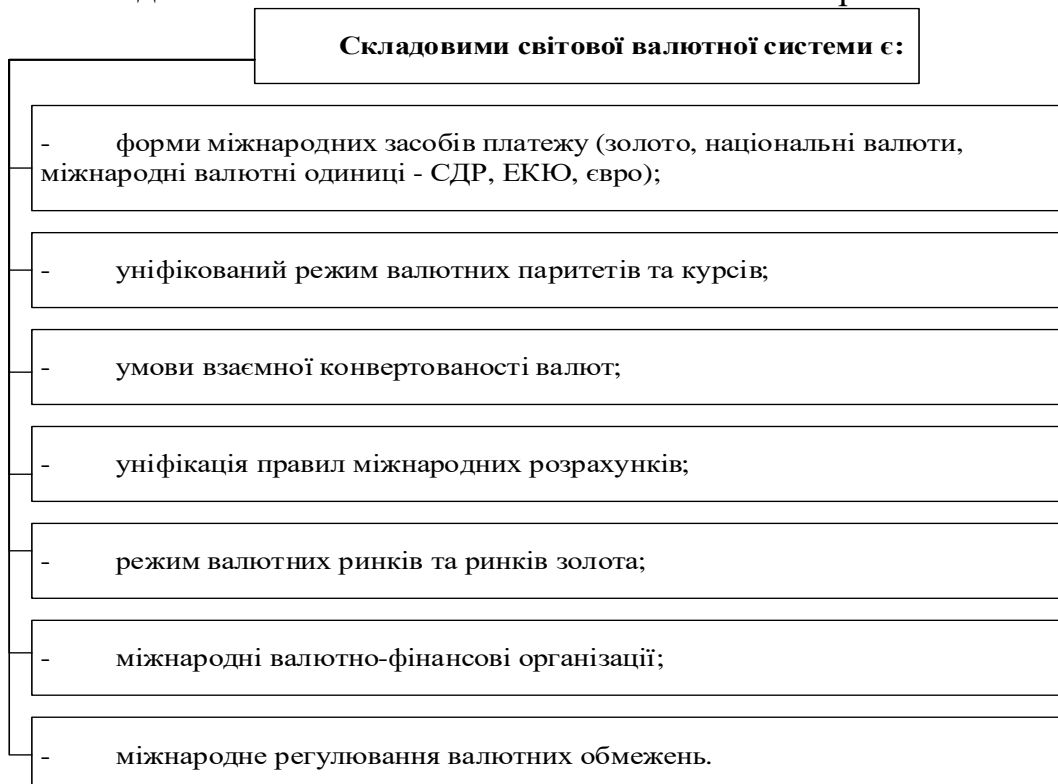

Рис.2.1.10 Складові світової валютної системи

Критерії та типи сучасних міжнародних організацій

Критерії типізації	Типи організацій	Приклади організацій
Членство держав	<i>міждержавні (міжурядові)</i> — це об'єднання держав, які створені на основі міжнародної угоди, оформлені в систему постійно діючих органів, мають визначену та погоджену мету, міжнародну правосуб'єктність і засновані згідно з нормами міжнародного права	ООН, ЄС, НАФТА, МВФ, Світовий банк, СОТ
	<i>недержавні</i> – організаційно оформлені за спільними або близькими соціальними, політичними, економічними, ідейними, професійними та іншими інтересами об'єднання різних громадських угруповань з різних країн	Європейський діловий конгрес, Міжнародна організація споживачів
	<i>змішані</i> – це організації, які складаються як з представників урядів, так і представників професійних спілок та робітників	Міжнародна організація праці, Інтерпол
Географічне охоплення	<i>глобальні (всесвітні)</i> – це організації, членами яких є представники всіх (чи майже всіх) країн світу або регіонів	ООН, МВФ, Світовий банк, СОТ
	<i>регіональні</i> – це організації, в роботі яких бере участь велика кількість представників певного регіону	ЄС, НАФТА, Меркосур
	<i>субрегіональні</i> – це організації, які утворені з представників невеликої кількості одного або різних регіонів	ГУАМ
Компетенція (функціональне охоплення, спрямованість)	<i>універсальні</i> (загальної компетенції) – це організації, які охоплюють широке коло відносин між членами (економічних, політичних, культурних тощо)	ЄС, ОЧЕС, ЛАД
	<i>Спеціальні</i> (вузької компетенції) – це організації, які мають обмежені цілі, створені для співробітництва в одній галузі (наприклад праці, охорони, здоров'я, цивільної авіації тощо) або охоплюють певний напрям діяльності (політику, науку, культуру, релігію тощо)	СОТ, МВФ, Всесвітній поштовий союз, МОП, ОПЕК
Характер повноважень (юридичний статус)	<i>міжнародні</i> – це утворення конфедеративного типу, тобто форма державного устрою, за якої держави, що входять у конфедерацію, повністю зберігають свою незалежність, мають власні органи державної влади та управління; для координації дій з метою досягнення спільної цілі вони створюють спеціальні спільні органи	ОЕСР, ОЧЕС, ЄАВТ
	<i>наднаціональні</i> – це утворення федеративного типу, тобто форма державного устрою, за якої держави, що входять у федерацію, мають як власні конституції, законодавчі, виконавчі та судові органи, так і наддержавні органи влади для вирішення спільних проблем	ЄС, МВФ

Характер діяльності	<i>регульовальні</i> – виконує функції встановлення для держав, міжнародних організацій або їхнього персоналу певних стандартів, норм, правил поведінки, які мають морально-політичне чи юридичне значення	Будь-яка міжнародна організація виконує різною мірою всі функції
	<i>контрольні</i> – виконує функції виявлення фактичного стану справ у сферах діяльності організації і зіставлення з еталонами, які відображені в установчих документах або актах органів самої організації	
	<i>координаційно-інформаційні</i> – виконує функції, пов'язані з наданням членам організації обумовленої раніше інформації у вигляді статистичних зведень, коментарів, тематичних або галузевих оглядів, щорічних звітів та ін.	
	<i>консультативні</i> – передбачає створення механізму надання членам організації консультативних послуг з питань діяльності організації	
Період функціонування	<i>тимчасові</i> – діють впродовж зазначеного в установчих документах організації терміну	Будь-яка міжнародна організація може продовжувати термін своєї діяльності
	<i>постійні</i> – діють за угодами на певний строк (10-20 років), який можна продовжувати згідно з процедурою організації	
Порядок вступу до організації	<i>відкриті</i> – організації, членом яких може стати будь-яка держава на свій розсуд	МВФ, СБ, ОЧЕС
	<i>закриті</i> – організації, які можуть приймати нового члена лише за згодою початкових засновників та за дотримання ним деяких інших умов	ОПЕК

Міжнародний валютний фонд – це міжнародна наднаціональна валютно-кредитна організація, яка була створена з метою регулювання валютних відносин між країнами-членами ООН. МВФ повинен стежити за виконанням встановлених правил поведінки в галузі валютно-фінансових відносин, а також надавати ресурси для фінансування дефіцитів платіжних балансів тим країнам, які цього потребують.

При наданні кредитів МВФ ставить перед країнами-боржниками деякі політичні та економічні умови, які втілюються у програмах перебудови економіки. Цей порядок називається *принципом обумовленості*. Як правило, вказані програми охоплюють заходи, що належать до сфери бюджетно-податкової, кредитно-грошової політики, цінового механізму, зовнішньої торгівлі, міжнародних кредитних та валютно-розрахункових відносин. Вони пов'язані зі зменшенням державних витрат, підвищенням податків і ставки позичкового процента, зміною валютного курсу та ін.

Світовий банк становить групу споріднених організацій, тому досить часто говорять про групу Світового банку.

Світовий банк (The World Bank) – багатостороння кредитна установа, що об’єднує п’ять інституцій, діяльність яких спрямована на підвищення рівня життя у країнах, що розвиваються, за рахунок фінансової допомоги розвинених країн.

Інституції Світового банку (рис. 2.1.11):

Рис.2.1.11. Склад Світового банку

Міжнародний банк реконструкції і розвитку – це міжнародна фінансово-кредитна установа, яка надає довгострокові кредити під державні програми тільки урядам та центральним банкам країн-членів.

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) є регіональним міжнародним банком. Головною особливістю ЄБРР, що відрізняє його від інших банків розвитку, є підтримка ним саме приватної підприємницької ініціативи.

Функціями ЄБРР, що визначають пріоритети його діяльності, є [18] (рис. 2.1.12).

Рис.2.1.12. Функції ЄБРР

2.3. Нормативно-правове регулювання міжнародної торгівлі

Міжнародна торговельна операція – це дії, які спрямовані на організацію, проведення та регулювання процесу обміну товарами, послугами, продукцією інтелектуальної праці між двома або кількома контрагентами різних країн.

Основними міжнародними торговими операціями є: експортно-імпортні операції, під якими розуміється комерційна діяльність, пов'язана з купівлею-продажем товарів, які мають матеріально-речову форму (рис.2.1.13).

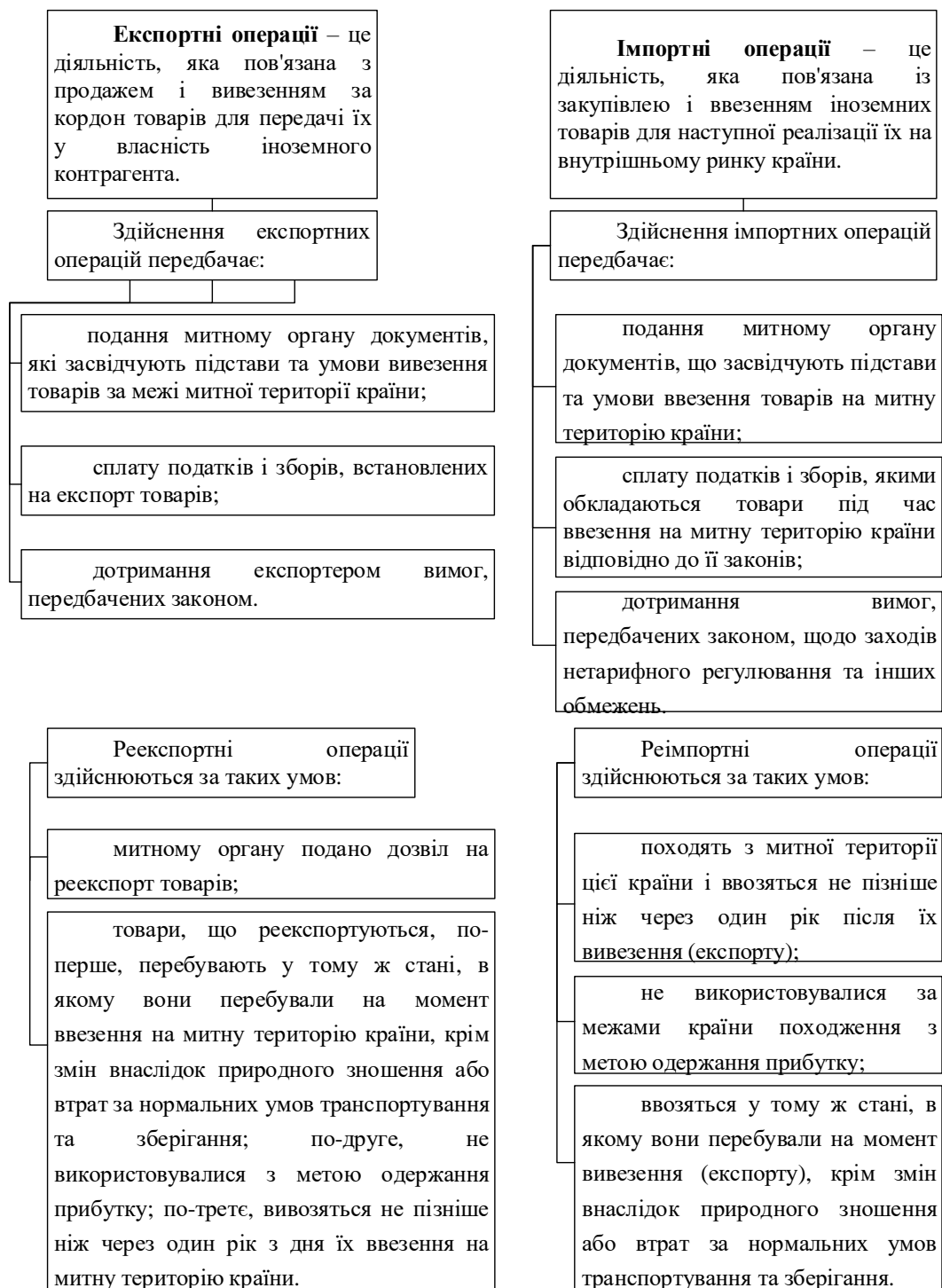

Рис.2.1.13 Експортні та імпортні операції

У разі реімпорту товарів протягом одного року з дати їх експорту суми вивізного (експортного) мита, сплачені при їх експорті, повертаються власникам цих товарів або уповноваженим ними особам на підставі їх заяв.

Особа, що переміщує товари в режимі реімпорту, сплачує суми, одержані експортером як виплати або за рахунок інших пільг, наданих під час вивезення (експорту) цих товарів, а також відсотки з цих сум.

Практика міжнародної торгівлі характеризується значним ступенем правової уніфікації, метою якої є скорочення юридичних перешкод у міжнародній торгівлі шляхом розробки і застосування міжнародно-правових документів, прийнятих на міждержавному рівні. Це стосується насамперед міжнародних договорів купівлі-продажу товарів. Уніфікацією та гармонізацією міжнародного торгового права займаються такі міжнародні економічні організації як ЮНСІТРАЛ, УНІДРУА, ЮНКТАД, СЕК ООН

Комісією ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) розроблена Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів, з метою уніфікувати умови міжнародних торговельних угод, що укладаються, і усунути істотні розбіжності в національних законодавствах. Ця Конвенція прийнята в 1980р. на Конференції ООН з договорів міжнародної купівлі-продажу товарів, що проходила у Відні і тому названа Віденською. У Конференції брало участь 48 країн. З 1 січня 1988р. Конвенція набрала чинності.